

TÜRKİYE’DE ANAYASA DÜZEYİNDE ORMANCILIKLA İLGİLİ DEĞİŞİKLİK ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre AKAR¹, Ahmet TOLUNAY^{2,*}

¹Orman Genel Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Ankara

²Orman Mühendisliği Bölümü, Orman fakültesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta

*Sorumlu Yazar: ahmettolunay@sdu.edu.tr

ESER BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Gelis 27 Şubat 2018

Düzeltilmelerin Gelisi: 25 Nisan 2018

Kabul: 30 Nisan 2018

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’ de anayasa düzeyinde ormancılıkla ilgili değişiklik çalışmalarını ortaya koyarak, farklı grupların konuya bakış açılarını değerlendirmektir. Bu kapsamda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasalarında konu ile ilgili hükümler, hükümet, muhalefet, sivil toplum kuruluşları üyeleri ve akademisyenlerin görüşleri irdelenerek, konu üç farklı grubun (Orman mühendisleri, OGM Müfettişleri, Orman Mühendisliği öğrencileri) bakış açıları ile ortaya konulmuştur. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket 245 kişiye uygulanmıştır. Anket sorularında 4’lü likert ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi için SPSS 20 istatistik paket programından yararlanılmış ve istatistiksel analizlerde 0,05 anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır. Verilerin normal dağılıma sahip olmaması sebebiyle parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi ile veriler değerlendirilmiştir. Araştırmada önemli bir bulgu olarak, Yeni Anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi “ormanların korunması ve geliştirilmesi” ile “orman köylüsünün korunması” şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı, tek maddede mi düzenlenmeli mi fikrine, %32,2’si tek maddede, %55,5’i birden fazla maddede yer alması gerektiği ve %11,4’ü başka bir madde başlığı altında düzenlenebileceğini belirtmiştir. Araştırmaya katılanların %0,8’i ise anayasada orman ve ormancılıkla düzenlemeye gerek yoktur cevaplarını vermiştir.

Anahtar kelimeler: Yasama, Anayasa, Orman Kaynakları, Ormancılık Uygulamaları, Türkiye.

ASSESSMENT OF VIEWS ON CHANGE WORK ABOUT CONSTITUTIONAL AMENDMENTS ON FORESTRY IN TURKEY

ARTICLE INFO

Research Article

Received 27 February 2018

Received in revised form 25 April 2018

Accepted 30 April 2018

ABSTRACT: The purpose of this study, change work about constitutional amendments in forestry in Turkey is evaluated perspectives of different groups of subjects. In this context, opinions of the the government, the opposition, non-governmental organizations and academicians were analyzed about the relevant provisions of the Constitution of the Republic of Turkey and the study was prepared in accordance with the opinions of the three groups of forestry engineers, OGM Inspectors, Forestry Engineering students. Survey technique was used as the data collection method in the study. The questionnaire was applied to 245 people. A 4-point likert scale was used in the questionnaires. SPSS 20 statistical package program was used for the evaluation of the obtained data and a statistical significance level of 0.05 was taken as the criterion. Non-parametric tests were evaluated by Kruskal Wallis test due to the data do not have normal distribution. As an important finding in the survey, in case the regulations on forests and forestry take place in the new Constitution, these provisions are found in the 1982 Constitution as "protection and development of forests" and "preservation of forest villagers" in two or more places. While 55.5% of the participants should participate in more than one items, 32.2% of the participants should be organized in single item. 11.4% of them should be regulated under another heading and 0,8% of the participants stated that it is not necessary to organize forest and forestry in the constitution.

Keywords: Legislation, Constitution, Forest Resources, Forestry Applications, Turkey.

GİRİŞ

Yaşamın sürdürülebilmesi, doğal kaynaklara ve bu kaynakların devamlılığına bağlıdır. Nüfusun ve teknolojik olanakların düşük olduğu çağlarda doğal kaynak kullanımı pek sorun yaratmamıştır (Ayanoglu 1998). İlk çağlarda serbest ve düzensiz yararlanmaya konu olan ormanlar daha çok barınma, beslenme ve avcılık amacıyla kullanılmıştır. İnsanların hayvancılığa ve tarıma başlamasıyla beraber ormanlar ağaç kesimi, otlatma ve tarım için bir rezerv arazi olarak görülmüştür. Bilinçsiz ve serbestçe yapılan bu tür yararlanmalar sonucu ormanlar büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Bu dönemde herhangi bir ormancılık anlayışı, örgüt yapısı ve işletim şekli söz konusu değildir (Daşdemir, 1999).

Osmanlı İmparatorluğu zamanında ormanların korunması için herhangi bir tedbir alınmamıştır. Orman, devletin gözünde bir serbest servet (mal) gibi telakki edilmiş ve bunun sonucu olarak cibali mübaha adını almıştır. Bu sebeple, ormanlar içinde gelişigüzel yerleşmeler, gezginci hayvancılık, göçebe ve aşiret hayatı olmuş ve bu fiiller ormanların azalmasında geniş ölçüde müessir olmuşlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu devredeki anayasa hükümleri içinde bir ormancılık hükmü tespit edilememektedir. Nitekim 1807 tarihli Senedi İttifak, 1839 tarihli Tanzimat Fermanı, 1856 tarihli Islahat Fermanlarında da ormancılıkla ilgili bir hüküm bulmak mümkün değildir (Bayraktaroğlu, 1968). Orta ve batı Avrupa ülkelerinde 18. yüzyılda başlayan ormanlardan yararlanmanın disipline edilmesi çalışmaları, zamanla pek çok ülkeye yayılmış ve Osmanlı İmparatorluğu da 19. yüzyılın ortalarından itibaren bundan etkilenmiştir. Osmanlı Medeni Kanununa (Mecelle) göre doğal kaynaklardan serbestçe yararlanmak (Cibali Mübaha) mümkün iken, 1870 tarihinde ormancılık çalışmalarını hukuksal yönden düzenlemek amacıyla Orman Nizamnamesi adıyla bir tüzük hazırlanmış ve yürürlüğe konmuştur (Özdenmez et al., 1989).

Bunun yanında, ormancılıkla ilgili bazı talimatlar ve muayyen ihtiyaçlar gözetilerek birer, ikişer maddelik kanunlar çıkartılmıştır. Fakat bunlardan hiçbiri Devletin ormancılık

politikasını geliştirmemiş ve ormanlardan beklenen faydayı istenildiği gibi temin edememiştir. Durum böyle iken 3116 sayılı Orman Kanununun kabulüne kadar Türk orman rejimini düzenleyen bir yasa yapılmamış ve konu birkaç maddelik kanunlarla geçiştirilmiştir. Ormanlar, 1286 (1870) tarihli Orman Nizamnamesi ile 3116 sayılı Orman Kanununun yürürlüğe girmesine kadar yönetile gelmiştir (Cin, 1978).

Türkiye’de 1924 tarihli Anayasa’nın 74. maddesinin 2. fıkrasına 3115 sayılı Kanunla girmiş bulunan İstimlakla ilgili hüküm dışında, 1961 yılına kadar çıkartılmış bulunan anayasalarda ormancılığa ilişkin hükümlere yer verilmemiştir. Ancak halk-orman ilişkilerinin yeterince düzenlenmemiş ve kanun hükümlerinin uygulanmamış olması, ormanların korunmasını imkânsız hale getirmiş ve orman suçlarının gündend güne çoğalmasına yol açmıştır. Ayrıca orman konusunun siyasi partilerce bir propaganda aracı olarak kullanılması, iktidarların orman kanunlarını sık sık değiştirmesi ve orman suçlarının affı için kanunlar çıkarması gibi olumsuz gelişmenin ancak orman davasının partiler üstü bir memleket davası haline getirilmesi ve anayasa güvenliğine kavuşturulması ile önlenebileceği kanısı ortaya çıkmıştır. (İnal, 1971). Diker (1947) Cumhuriyetin kuruluşunu takip eden yıllarda hazırlanan raporlar ve ortaya konulan görüşlerde, ormansızlaşmanın ülkenin yaşanabilirliğini tehdit ettiği, ormanların korunması ve devamlılığının sağlanmasının hayati öneme sahip olduğunu dile getirmiştir. Aksoy (1987) orman konusunun “insanların yaşamı” ve “devletin geleceği” bakımından çok önemli olduğu, bu nedenle de anayasaya girmesinin asla yadigarı olmayacak bir gereklilik olduğunu belirtmiştir. Yine, Bayraktaroğlu (1968) da gün geçtikçe anayasaların memleket için önemli sayılan konuları kapsar şekilde genişletildiğini bildirerek, ormancılıkla ilgili kuralların anayasalarda yer bulmasını uygun bulmaktadır (Ayaz, 2010).

Türk hukukunda ormanlarla ilgili ilk anayasal düzenlemeler 1961 Anayasasının 37, 38 ve 131. maddelerinde yer almış, halen yürürlükte olan 1982 Anayasasının ise 169 ve 170. maddelerinde yine ormanlarla ilgili hükümlere yer verilmiştir. Kabul edildiği tarihten itibaren hep tartışma konusu olan 1982 Anayasasının, yeni, sivil ve demokratik bir anayasa ile değiştirilmesi konusu, toplum, siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşları tarafından son yıllarda yoğun bir şekilde gündeme getirilmiştir. Bu konuda en somut girişim, 24. dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde yeni anayasa çalışmalarını yürütmek üzere TBMM’de temsil edilen siyasi partilerden üçer üyenin katılımı ile Anayasa Uzlaşma Komisyonu’nun kurulmasıdır. Bu komisyon tarafından yeni Anayasa hazırlık çalışmaları başlatılmış ve süreçte destek vermek isteyen diğer milletvekillerinin, akademisyenlerin, meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve vatandaşların yeni Anayasa yapım sürecinde görüş ve önerileri alınmıştır. Bu süreçte birçok taslak çalışmalar ve görüşler ortaya çıkmıştır. Anayasa Uzlaşma Komisyonu üyeleri taslaklarda ortaya çıkan maddeleri tek tek müzakere ederek, mutabakat sağladıkları maddelerle yeni Anayasa metninin oluşturmaya çalışmaktadır. Nitekim yeni anayasa metninin oluşturulmasına çalışılan bu süreçte toplum tarafından sahiplenilecek bir anayasanın yapılabilmesi için tüm görüş ve önerilerin değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır (Akar et al., 2014).

Bu çalışmada, Türkiye’de anayasa düzeyinde ormancılıkla ilgili değişiklik çalışmalarına yönelik bakış açılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Araştırmanın birincil verileri anket tekniğinden yararlanılarak elde edilmiştir. İkincil veriler ise bu konuda yapılan çalışmalar, kitaplar taranarak elde edilmiştir. Türkiye’de anayasa düzeyinde ormancılıkla ilgili hukuksal düzenlemeler ve ormancılık uygulamalarına getirdiği sonuçlar incelemek amacıyla Orman Genel Müdürlüğü (OGM) müfettişleri, orman mühendisleri ve Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği bölümü öğrencilerinden (OMB öğrencileri) oluşan 245 kişilik bir denek grubuna anket uygulanmıştır. Çalışmaya 39 OGM Müfettişi (Toplam müfettişlerin %90’ı katılmıştır), 106 orman mühendisi ve 100 kişilik orman mühendisliği bölümü öğrencisi katılmıştır. Çalışma deseni bu üç grup üzerinden yürütülmesinin sebebi, müfettiş mesleğine sahip kişilerin hukuksal düzenlemelerle yakından ilgilenmesi, orman mühendislerinin mesleği icra ediciler olarak hukuksal düzenlemelerin uygulanması boyutunda büyük sorumlulukları olması ve orman mühendisliği bölümü öğrencileri ise yeni nesil olarak bu konudaki görüşlerinin neler olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır.

Anket formu toplam 23 adet sorudan oluşmaktadır. Anket formunda son soruda bu konudaki görüşlerin açık uçlu olarak sorulması dışında 4’lü likert ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi için SPSS 20.0 istatistik paket programından yararlanılmış ve istatistiksel analizlerde 0,05 anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır. Verilerin güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach’s Alpha katsayısı kullanılmıştır. Cronbach alfa katsayısı, sürekli, aralıklı ya da ardışık 4 ya da 5 seçenekli cevaplar içeren k sayıdaki soruyu barındıran bir ölçeğin, herhangi bir yargıyı sorgulama gücünü, yeterliliğini, güvenilirliğini, genel tutarlılığını ve soru türdeşliğini ölçen bir katsayıdır (Özdamar, 2013). Bağımsız değişkenleri açıklayan ifadelere uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda, Cronbach’s Alpha katsayısı, 0,632 bulunmuştur. Tablo 1.’de güvenilirlik analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları	
Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
0,632	22

Anket uygulamasında örnek büyüklüğü (n):

$$n = [N * t^2 * p * q] / [d^2 * (N-1) + t^2 * p * q] \quad (1)$$

eşitliğinden hesaplanmıştır.

n= Örneklem alınacak sayı

N= Ana kütle büyüklüğü (Bu çalışma için max. sayı 10.000 kişi)

t= Güven kat sayısı (%95’lik güven için bu katsayı 1,96 alınmaktadır)

p= Ölçmek istediğimiz özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali

q= Ölçmek istenilen özelliğin ana kütlede bulunmama ihtimali

d= Kabul edilen örneklem hatası (% 10)

$$n = 10.000 * 1.96^2 * 0,5 * 0,5] / [0,10^2 * (10.000-1) + 1.96^2 * 0,5 * 0,5] = 96$$

kişi olarak bulunmuştur. Çalışmada ana kütle 10.000 kişiden oluşan grubun görüşlerinin değerlendirilmesi için 96 kişi yeterli olmaktadır. Ayrıca, Orman Genel Müdürlüğü Müfettiş olarak görev yapanların % 90’na anket uygulanmıştır.

Yöntem

Anket tekniği ile elde edilen verilerin değerlendirilmesinde (Parametrik veya Parametrik olmayan testler) kullanılacak testlerden hangisinin uygun olduğunu belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile normallik testi yapılmıştır (Tablo 2). Bu sebeple H0 ve H1 hipotezleri aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H0: %95 güven aralığında veriler normal dağılımlıdır.

H1:%95 güven aralığında veriler normal dağılımlı değildir.

Tablo 2. Veri Dağılımı Testi Sonuçları

	Kolmogorov Smirnov ^a Testi			Shapiro-Wilk Testi		
	İstatistik	df	Sig.	İstatistik	df	Sig.
1. Soru	,479	245	,000	,434	245	,000
2. Soru	,309	245	,000	,691	245	,000
3. Soru	,483	245	,000	,500	245	,000
4. Soru	,384	245	,000	,661	245	,000
5. Soru	,317	245	,000	,753	245	,000
6. Soru	,313	245	,000	,718	245	,000
7. Soru	,326	245	,000	,744	245	,000
8. Soru	,218	245	,000	,869	245	,000
9. Soru	,316	245	,000	,834	245	,000
10. Soru	,274	245	,000	,836	245	,000
11. Soru	,298	245	,000	,774	245	,000
12. Soru	,282	245	,000	,778	245	,000
13. Soru	,251	245	,000	,821	245	,000
14. Soru	,273	245	,000	,844	245	,000
15. Soru	,236	245	,000	,838	245	,000
16. Soru	,292	245	,000	,840	245	,000
17. Soru	,224	245	,000	,844	245	,000
18. Soru	,241	245	,000	,832	245	,000
19. Soru	,255	245	,000	,858	245	,000
20. Soru	,380	245	,000	,690	245	,000
21. Soru	,256	245	,000	,853	245	,000
22. Soru	,342	245	,000	,738	245	,000

Veri sayısının az olduğu durumlarda kullanılması tercih edilen Kolmogorov-Smirnov testi ve çok tercih edilen ve kullanılan Shapiro-Wilk Testlerinin her ikisinden de faydalanılmıştır. Tablo 1’de görüldüğü üzere gerek Shapiro-Wilk gerekse Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarında değerlerin test değeri 0.05’ den küçüktür. Bu nedenle, H1 hipotezi kabul edilerek verilerin, % 95 güven aralığında veriler normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olmaması sebebiyle parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi ile veriler analiz edilmiş ve çapraz tablolarla görüş farklılıklarının hangi gruptan kaynaklandığı araştırılmıştır. Ayrıca, görüşlere ilişkin bulgular frekans ve yüzde analizi ile sunulmuştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılanların görüşlerinin frekans ve yüzde değerleri

Bu bölümde çalışma kapsamında elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Araştırmaya katılanların gruplandırılmasına ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılanların mesleğine ilişkin bulgular

Mesleği	Frekans	Yüzde %
Orman Mühendisi	106	43,3
OGM Müfettişi	39	15,9
Öğrenci	100	40,8
TOPLAM	245	100,0

Tablo 3'de görüleceği üzere araştırmaya katılanların %43,3 Orman Mühendisi, %15,9'u OGM Müfettişi ve %40,8'i OMB öğrencileridir. “Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili düzenlemelere yer verilmeli midir?” adlı anketin 1. sorusuna verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili düzenlemelere yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	203	82,9
Yer Verilebilir	32	13,1
Yer Verilmemelidir	2	0,8
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	8	3,3
TOPLAM	245	100,0

Tablo 4'de görüleceği üzere katılımcıların; Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili düzenlemelere yer verilmeli midir? fikrine %82,9'u kesinlikle yer verilmelidir, %13,1'i yer verilebilir, %0,8'i yer verilmemelidir ve %3,3'ü ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili hükümlerin yer alması, uygulamada ormanları koruma adına ne kadar etkili olacaktır?” adlı 2. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili hükümlerin yer alması, uygulamada ormanları koruma adına ne kadar etkili olacağı durumu

	Frekans	Yüzde %
Çok Etkili Olur	118	48,2
Etkili Olabilir	121	49,4
Etkili Olmaz	3	1,2
Hiç Etkili Olmaz	3	1,2
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili hükümlerin yer alması, uygulamada ormanları koruma adına ne kadar etkili olacaktır fikrine %48,2'si çok etkili olur, %49,4'ü etkili olabilir, %1,2'si etkili olmaz ve %1,2'si ise hiç etkili olmaz cevaplarını vermiştir. “Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili hükümler “ormanlar” madde başlığı altında ayrı bir maddede mi, “çevre hakkı” vb. gibi bir madde içeriğinde mi yer almalıdır?” adlı 3. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili hükümler “ormanlar” madde başlığı altında ayrı bir maddede mi, “çevre hakkı” vb. gibi bir madde içeriğinde mi yer alması durumu

	Frekans	Yüzde %
Ormanlar Başlığı Altında Düzenlenmeli	198	80,8
Çevre Hakkı İçinde Düzenlenmeli	22	9
Düzenlendiği Yer Önemli Değil	24	9,8
Hiç Düzenlenmemeli	1	0,4
TOPLAM	245	100,0

Katılımcıların; Yeni Anayasada orman-ormancılıkla ilgili hükümler “ormanlar” madde başlığı altında ayrı bir maddede mi, “çevre hakkı” vb. gibi bir madde içeriğinde mi yer almalıdır fikrine % 80,8’i ormanlar başlığı altında düzenlenmeli, % 9’u çevre hakkı içinde düzenlenmeli, %9,8’i düzenlendiği yer önemli değil ve %0,4’ü ise hiç düzenlenmemeli cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında “Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada Devlete ormanların korunması ve genişletilmesinin yanında “geliştirilmesi” görevinin de verildiği bir düzenlemeye yer verilmeli midir?” adlı 4. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Yeni Anayasada Devlete ormanların korunması ve genişletilmesinin yanında “geliştirilmesi” görevinin de verildiği bir düzenlemeye yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	154	62,9
Yer Verilebilir	81	33,1
Yer Verilmemelidir	7	2,9
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	3	1,2
TOPLAM	245	100,0

Ankete katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında “Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır” düzenlemesi yer almaktadır. Anayasada orman-ormancılıkla ilgili düzenlemelere yer verilmeli midir? fikrine %62,9’u kesinlikle yer verilmelidir, %33,1’i yer verilebilir, %2,9’u yer verilmemelidir ve %1,2’si ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “Yanan ormanların yerinde yeni ormanlar yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada “başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” yerine “başka hiçbir amaçla kullanılamaz” ifadesine yer verilmeli midir?” adlı 5. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Yeni Anayasada “başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” yerine “başka hiçbir amaçla kullanılamaz” ifadesine yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	130	53,1
Yer Verilebilir	75	30,6
Yer Verilmemelidir	29	11,8
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	11	4,5
TOPLAM	245	100,0

Araştırmadaki katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “Yanan ormanların yerinde yeni ormanlar yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada “başka çeşit tarım ve

hayvancılık yapılamaz” yerine “başka hiçbir amaçla kullanılamaz” ifadesine yer verilmeli midir? fikrine %53,1’i kesinlikle yer verilmelidir, %30,6’sı yer verilebilir, %11,8’i yer verilmemelidir ve %4,5’i ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki anılan düzenleme yerine, “Bütün ormanların gözetimi ve denetimi Devlete aittir” ifadesine yer verilmeli midir?“ başka hiçbir amaçla kullanılamaz” ifadesine yer verilmeli midir?“ adlı 6. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. “Bütün ormanların gözetimi ve denetimi Devlete aittir” ifadesine yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	125	51
Yer Verilebilir	106	43,3
Yer Verilmemelidir	9	3,7
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	5	2
TOPLAM	245	100,0

Katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki anılan düzenleme yerine, “Bütün ormanların gözetimi ve denetimi Devlete aittir” ifadesine yer verilmeli midir?“ adlı soruya %51’i kesinlikle yer verilmelidir, %43,3’ü yer verilebilir, %3,7’si yer verilmemelidir ve %2’si ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilmesini yasaklayacak bir düzenlemeye yer verilmeli midir?“ adlı 7. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Yeni Anayasada Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilmesini yasaklayacak bir düzenlemeye yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	133	54,3
Yer Verilebilir	78	31,8
Yer Verilmemelidir	25	10,6
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	8	3,3
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilmesini yasaklayacak bir düzenlemeye yer verilmeli midir? fikrine %54,3’ü kesinlikle yer verilmelidir, %31,8’i yer verilebilir, %10,6’sı yer verilmemelidir ve %3,3’ü ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, “Devlet ormanları kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeye ek olarak, Devlet ormanlarının kanunla belirlenecek usullerle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine “işlettirilebilmesi” yönünde bir hükme yer verilmeli midir?“ adlı 8. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeye ek olarak, Devlet ormanlarının kanunla belirlenecek usullerle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine “işlettirilebilmesi” yönünde bir hükme yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	36	14,7
Yer Verilebilir	85	34,7
Yer Verilmemelidir	64	26,1
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	60	24,5
TOPLAM	245	100,0

Katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, “Devlet ormanları kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeye ek olarak, Devlet ormanlarının kanunla belirlenecek usullerle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine “işlettirilebilmesi” yönünde bir hükme yer verilmeli midir? fikrine %14,7’si kesinlikle yer verilmelidir, %34,7’si yer verilebilir, %26,1’i yer verilmemelidir ve %24,5’i ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “Yeni Anayasada, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu edilebileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmeli midir?” adlı 9. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Yeni Anayasada, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu edilebileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	36	14,7
Yer Verilebilir	132	53,9
Yer Verilmemelidir	48	19,6
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	29	11,8
TOPLAM	245	100,0

Ankete katılanların; Yeni Anayasada, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu edilebileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmeli midir? fikrine %14,7’si kesinlikle yer verilmelidir, %53,9’u yer verilebilir, %19,6’sı yer verilmemelidir ve %11,8’i ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet ormanları kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeden farklı olarak, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu olabilmesi için “üstün kamu yararı” ya da kesin zorunluluk bulunması koşullarını arayan bir hükme yer verilmeli midir?” adlı 10. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeden farklı olarak, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu olabilmesi için “üstün kamu yararı” ya da kesin zorunluluk bulunması koşullarını arayan bir hükme yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yer Verilmelidir	71	29
Yer Verilebilir	112	45,7
Yer Verilmemelidir	38	15,5
Kesinlikle Yer Verilmemelidir	24	9,8
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet ormanları kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeden farklı olarak, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu olabilmesi için “üstün kamu yararı” ya da kesin

zorunluluk bulunması koşullarını arayan bir hükme yer verilmeli midir? fikrine %29'u kesinlikle yer verilmelidir, %45,7'si yer verilebilir, %15,5'i yer verilmemelidir ve %9,8'i ise kesinlikle yer verilmemelidir cevaplarını vermiştir. "1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeden farklı olarak, fıkranın ilk cümlesi yeterli görülüp, "ormanların tahrip edilebilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" cümlesinin Anayasa metninden çıkarılması ormanların korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açabilecek midir?" adlı 11. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. "Ormanların tahrip edilebilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" cümlesinin Anayasa metninden çıkarılması ormanların korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açabileceği durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Yol Açacaktır	118	48,2
Yol Açabilir	94	38,4
Yol Açmaz	30	12,2
Kesinlikle Yol Açmaz	3	1,2
TOPLAM	245	100,0

Çalışmada yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeden farklı olarak, fıkranın ilk cümlesi yeterli görülüp, "ormanların tahrip edilebilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" cümlesinin anayasa metninden çıkarılması ormanların korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açabilecek midir? fikrine %48,2'si kesinlikle yol açacaktır, %38,4'ü yol açabilir, %12,2'si yol açmaz ve %1,2'si ise kesinlikle yol açmaz cevaplarını vermiştir. "1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" düzenlemesinin gerek Türk Ceza Kanunu'nda gerek Orman Kanunu'nda yaptırım olarak karşılığı bulunmadığı hatırlandığında, anılan düzenlemenin yeni Anayasa metninde yer alması gerekli midir?" adlı 12. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. "Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" düzenlemesinin yeni Anayasa metninde yer alması gerekli olup olmaması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	114	46,5
Gerekli olabilir	97	39,6
Gerekli Değildir	27	11
Kesinlikle Gerekli Değildir	7	2,9
TOPLAM	245	100,0

Katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" düzenlemesinin gerek Türk Ceza Kanunu'nda gerek Orman Kanunu'nda yaptırım olarak karşılığı bulunmadığı hatırlandığında, anılan düzenlemenin yeni anayasa metninde yer alması gerekli midir? fikrine %46,5'i kesinlikle gereklidir, %39,6'sı gerekli olabilir, %11'i gerekli değildir ve %2,9'u ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. "Orman suçları için genel ve özel af çıkarılabilir mi?" adlı 13. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Orman suçları için genel ve özel af çıkarılabilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	8	3,3
Gerekli olabilir	69	28,2
Gerekli Değildir	71	29
Kesinlikle Gerekli Değildir	97	39,6
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; Orman suçları için genel ve özel af çıkarılabilmesi midir? fikrine %3,3'ü kesinlikle gereklidir, %28,2'si gerekli olabilir, %29'u gerekli değildir ve %39,6'i ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Söz konusu düzenlemenin ilk cümlesinde bulunan “münhasıran” sözcüğünün yeni Anayasa metninde de yer alması gerekli midir?” adlı 14. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz ” maddesinin ilk cümlesinde bulunan “münhasıran” sözcüğünün yeni Anayasa metninde de yer almasının gerekli olması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	65	26,5
Gerekli olabilir	117	47,8
Gerekli Değildir	45	18,4
Kesinlikle Gerekli Değildir	18	7,3
TOPLAM	245	100,0

Katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Söz konusu düzenlemenin ilk cümlesinde bulunan “münhasıran” sözcüğünün yeni anayasa metninde de yer alması gerekli midir? fikrine %26,5'i kesinlikle gereklidir, %47,8'i gerekli olabilir, %18,4'ü gerekli değildir ve %7,3'ü ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir.

“1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz” düzenlemesi gereği bütün orman suçları için değil, yalnızca Anayasada belirtilen amaçlarla işlenen orman suçları için genel ve özel af çıkarılamamaktadır. Yeni Anayasada bu veya benzeri bir düzenleme ile hiçbir biçimde genel ve özel affa konu edilemeyecek orman suçlarına yer verilmesi gerekli midir?” adlı 15. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Yeni Anayasada bu veya benzeri bir düzenleme ile hiçbir biçimde genel ve özel affa konu edilemeyecek orman suçlarına yer verilmesi gerekli olması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	83	33,9
Gerekli olabilir	102	41,6
Gerekli Değildir	47	19,2
Kesinlikle Gerekli Değildir	13	5,3
TOPLAM	245	100,0

Ankette yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasınının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz ” düzenlemesi gereği bütün orman suçları için değil, yalnızca Anayasada belirtilen amaçlarla işlenen orman suçları için genel ve özel af çıkarılamamaktadır. Yeni Anayasada bu veya benzeri bir düzenleme ile hiçbir biçimde genel ve özel affa konu edilemeyecek orman suçlarına yer verilmesi gerekli midir? fikrine %33,9’u kesinlikle gereklidir, %41,6’sı gerekli olabilir, %19,2’si gerekli değildir ve %5,3’ü ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasınının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz” düzenlemesinde belirtilen amaçlarla işlenen suçlara eklemeler yapılması gerekli midir?” adlı 16. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. “Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz ” düzenlemesinde belirtilen amaçlarla işlenen suçlara eklemeler yapılmasının gerekli olması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	50	20,4
Gerekli olabilir	130	53,1
Gerekli Değildir	47	21,2
Kesinlikle Gereklidir Değildir	13	5,3
TOPLAM	245	100,0

Katılımcıların; 1982 Anayasasınının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz ” düzenlemesinde belirtilen amaçlarla işlenen suçlara eklemeler yapılması gerekli midir? fikrine %20,4’ü kesinlikle gereklidir, %53,1’i gerekli olabilir, %21,2’si gerekli değildir ve %5,3’ü ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasınının 169. maddesinin dördüncü fıkrasında, Anayasada belirtilen koşullar dışında orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı düzenlenmiştir. Yeni Anayasada orman sınırlarının daraltılabilmesine yönelik istisnai hükümlere yer verilmesi gerekli midir?” adlı 17. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Yeni Anayasada orman sınırlarının daraltılabilmesine yönelik istisnai hükümlere yer verilmesi gerekli olması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	22	9
Gerekli olabilir	68	27,8
Gerekli Değildir	67	27,3
Kesinlikle Gereklidir Değildir	88	35,9
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasınının 169. maddesinin dördüncü fıkrasında, Anayasada belirtilen koşullar dışında orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı düzenlenmiştir. Yeni Anayasada orman sınırlarının daraltılabilmesine yönelik istisnai hükümlere yer verilmesi gerekli midir? fikrine %9’u kesinlikle gereklidir, %27,8’i gerekli olabilir, %27,3’ü gerekli değildir ve %35,9’u kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “1982 Anayasasınının 169. maddesinin dördüncü fıkrası ile “orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım arazisine dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ,

meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Orman sınırlarının daraltılabilmesi için kullanılan ölçütlerden “bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmemesi” ifadesinin Anayasada yer alması gerekli midir?” adlı 18. soruya verilen cevaplarla ilişkin sonuçlar Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Orman sınırlarının daraltılabilmesi için kullanılan ölçütlerden “bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmemesi” ifadesinin Anayasada yer alması gerekli olması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	86	35,1
Gerekli olabilir	92	37,6
Gerekli Değildir	39	15,9
Kesinlikle Gerekli Değildir	28	11,4
TOPLAM	245	100,0

1982 Anayasasının 169. maddesinin dördüncü fıkrası ile “orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım arazisine dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Orman sınırlarının daraltılabilmesi için kullanılan ölçütlerden “bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmemesi” ifadesinin anayasada yer alması gerekli midir? fikrine %35,1’i kesinlikle gereklidir, %37,6’sı gerekli olabilir, %15,9’u gerekli değildir ve %11,4’ü ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2/B maddesine anayasal dayanak olan” 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetme” ölçütünün orman sınırlarının daraltılabilmesi için bir gerekçe olarak yeni Anayasada yer alması gerekli midir?” adlı 19. soruya verilen cevaplarla ilişkin sonuçlar Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2/B maddesine anayasal dayanak olan” 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetme” ölçütünün orman sınırlarının daraltılabilmesi için bir gerekçe olarak yeni Anayasada yer alması gerekli midir?

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	54	22
Gerekli olabilir	99	40,4
Gerekli Değildir	47	19,2
Kesinlikle Gerekli Değildir	45	18,4
TOPLAM	245	100,0

Çalışmada yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. ve 170. maddelerinde yer alan ve orman sınırları dışına çıkarılma koşullarını düzenleyen 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 2/B maddesine anayasal dayanak olan” 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetme” ölçütünün orman sınırlarının daraltılabilmesi için bir gerekçe olarak yeni anayasada yer alması gerekli midir? fikrine %22’si kesinlikle gereklidir, %40,4’ü gerekli olabilir, %19,2’si gerekli değildir ve %18,4’ü ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “Yeni Anayasada “orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına” ilişkin düzenlemelere yer verilmesi gerekli midir?” adlı 20. soruya verilen cevaplarla ilişkin sonuçlar Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23. Yeni Anayasada “orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına” ilişkin düzenlemelere yer verilmesi gerekli olması durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	154	62,9
Gerekli olabilir	61	24,9
Gerekli Değildir	26	10,6
Kesinlikle Gerekli Değildir	4	1,6
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; yeni anayasada “orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına” ilişkin düzenlemelere yer verilmesi gerekli midir? fikrine %62,9’u kesinlikle gereklidir, %24,9’u gerekli olabilir, %10,6’sı gerekli değildir ve %1,6’sı ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “Yeni Anayasada orman köylüsü dışındaki toplum kesimlerinin, örneğin kent toplumunun ormanlardan yararlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmeli midir?” adlı 21. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24. Yeni Anayasada orman köylüsü dışındaki toplum kesimlerinin, örneğin kent toplumunun ormanlardan yararlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Gereklidir	66	26,9
Gerekli olabilir	110	44,9
Gerekli Değildir	52	21,2
Kesinlikle Gerekli Değildir	17	6,9
TOPLAM	201	100,0

Katılımcıların; yeni anayasada orman köylüsü dışındaki toplum kesimlerinin, örneğin kent toplumunun ormanlardan yararlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmeli midir? fikrine %26,9’u kesinlikle gereklidir, %44,9’u gerekli olabilir, %21,2’si gerekli değildir ve %6,9’u ise kesinlikle gerekli değildir cevaplarını vermiştir. “Yeni Anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi “ormanların korunması ve geliştirilmesi” ile “orman köylüsünün korunması” şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı, tek maddede mi ifade edilmelidir?” adlı 22. soruya verilen cevaplara ilişkin sonuçlar Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25. Yeni Anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi “ormanların korunması ve geliştirilmesi” ile “orman köylüsünün korunması” şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı, tek maddede mi ifade edilmesi durumu

	Frekans	Yüzde %
Birden Fazla Maddede Yer Almalıdır	136	55,5
Tek Maddede Yer Almalıdır	79	32,2
Başka Bir Madde Başlığı Altında Düzenlenebilir	28	11,4
Anayasada Orman ve Ormancılıkla Düzenlemeye Gerek Yoktur	2	0,8
TOPLAM	245	100,0

Araştırmada yer alan katılımcıların; Yeni Anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi “ormanların korunması ve geliştirilmesi” ile “orman köylüsünün korunması” şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı, tek maddede mi ifade edilmelidir? fikrine %55,5’i birden fazla maddede yer almalıdır, %32,2’si tek maddede yer almalıdır, %11,4’ü başka bir madde başlığı altında düzenlenebilir ve %0,8’i ise anayasada orman ve ormancılıkla düzenlemeye gerek yoktur cevaplarını vermiştir.

Araştırma grubunun farklılığına göre yapılan kruskal wallis testi sonuçları

OGM müfettişleri, Orman mühendisleri ve OMB öğrencilerinden oluşan araştırma grubunun görüş farklılıklarını tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi Sonuçları Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Sorular	Chi-Square	df	Asymp. Sig. (p)	Sorular	Chi-Square	df	Asymp. Sig. (p)
Soru 1	,615	2	,735	Soru 12	10,020	2	,007*
Soru 2	5,956	2	,051	Soru 13	9,965	2	,007*
Soru 3	2,972	2	,226	Soru 14	14,231	2	,001*
Soru 4	5,038	2	,081	Soru 15	9,495	2	,009*
Soru 5	10,829	2	,004*	Soru 16	13,668	2	,001*
Soru 6	5,300	2	,071	Soru 17	,662	2	,718
Soru 7	16,235	2	,000*	Soru 18	2,003	2	,367
Soru 8	8,785	2	,012*	Soru 19	,022	2	,989
Soru 9	1,631	2	,442	Soru 20	29,761	2	,000*
Soru 10	0,904	2	,636	Soru 21	8,410	2	,015*
Soru 11	15,833	2	,000*	Soru 22	23,758	2	,000*

* H1 hipotezi kabul edilmiştir (p<0,05)

Tablo 26'dan görüleceği üzere katılımcılara sorulan 22 sorunun 12'sinde (Soru 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22) H1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu durumda belirtilen soruların cevapları OGM müfettişleri, Orman mühendisleri ve OMB öğrencileri bakımından farklılık olduğu istatistiksel yönden tespit edilmiştir.

Kruskal Wallis H Testine Göre Farklılık Yaratan Gruplara Ait Sonuçlar

Soru 5'e ilişkin üç grubun görüşlerine ait çapraz tablo sonuçları Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Soru 5'e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Yer Verilmelidir	Yer Verilebilir	Yer Verilmemelidir	Kesinlikle Yer Verilmemelidir
Orman Müh.	68 64,2%	23 21,7%	10 9,4%	5 4,7%
OGM Müfettişleri	22 56,4%	13 33,3%	4 10,3%	0 0,0%
Orman Müh. Öğr	40 40,0%	39 39,0%	15 15,0%	6 6,0%
TOPLAM	130 53,1%	75 30,6%	29 11,8%	11 4,5%

Tablo 27'ye göre bu görüşe OMB Öğrencilerinin % 21'i yer verilmemeli diyerek, OGM Müfettişleri ve orman mühendislerinin görüşünden ayrılmıştır. Söz konusu bakış açısı farklılığının, OMB öğrencilerinin, mesleği fiilen icra eden orman mühendisleri ve OGM Müfettişleri kadar mesleki deneyime sahip olmamaları ve meslek sorunları ile henüz karşılaşmamış olmalarından kaynaklandığı görülmektedir. 1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, "Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz" düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilmesini

yasaklayacak bir düzenlemeye yer verilmeli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Soru 7’ye ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Yer Verilmelidir	Yer Verilebilir	Yer Verilmemelidir	Kesinlikle Yer Verilmemelidir
Orman Müh.	68 64,2%	23 21,7%	10 9,4%	5 4,7%
OGM Müfettişleri	28 71,8%	8 20,5%	2 5,1%	1 2,6%
Orman Müh. Öğr	37 37,0%	47 47,0%	14 14,0%	2 2,0%
Toplam	133 54,3%	78 31,8%	26 10,6%	8 3,3%

Tablo 28’e göre bu görüşe OMB Öğrencilerinin % 16’sı yer verilmemeli diyerek, OGM Müfettişleri ise % 92,3’ü yer verilmeli diyerek görüş farklılığının kaynağını oluşturmaktadır. Söz konusu görüş farklılıklarının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerinin meslek içinde farklı uygulamalar ve sorunlarla karşılaşarak elde ettikleri deneyim sayesinde, Devlet ormanlarının mülkiyetinin devri durumunda, ormanların büyük oranda yok olmasına ve orman arazilerinin farklı amaçlarla kullanılabilceğini öngörmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. 1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, “Devlet ormanları kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeye ek olarak, Devlet ormanlarının kanunla belirlenecek usullerle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine “işlettirilebilmesi” yönünde bir hükme yer verilmeli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Soru 8’e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Yer Verilmelidir	Yer Verilebilir	Yer Verilmemelidir	Kesinlikle Yer Verilmemelidir
Orman Müh.	12 11,3%	32 30,2%	28 26,4%	34 32,1%
OGM Müfettişleri	6 15,4%	11 28,2%	12 30,8%	10 25,6%
Orman Müh. Öğr	18 18,0%	42 42,0%	24 24,0%	16 16,0%
TOPLAM	36 14,7%	85 34,7%	64 26,1%	60 24,5%

Tablo 29’a göre bu görüşe OGM Müfettişleri ve orman mühendislerinin büyük çoğunluğu yer verilmemeli derken, OMB öğrencilerinin % 60’ı yer verilmeli diyerek görüş farklılığının oluşmasını sağlamıştır. Söz konusu görüş farklılığının genç kuşağın ormancılığa bakış açısının farklılaşabileceğinden ve orman mühendislerinin son yıllarda kamuda istihdam oranının düşmesi nedeniyle, OMB öğrencilerinin istihdam kaygısından da kaynaklanabileceği, özel sektör tarafından orman işletmeciliğine başlanılabilmesi durumunda iş kurma, mevcut bir işletmede çalışabilme olanaklarını da değerlendirerek, diğer iki gruptan farklı yanıt verdikleri değerlendirilmektedir.

1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında “Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki

düzenlemeden farklı olarak, fıkranın ilk cümlesi yeterli görülüp, “ormanların tahrip edilebilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz” cümlesinin Anayasa metninden çıkarılması ormanların korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açabilecek midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Soru 11’e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Yol Açacaktır	Yol Açabilir	Yol Açmaz	Kesinlikle Yol Açmaz
Orman Müh.	57 53,8%	36 34,0%	13 12,3%	0 0,0%
OGM	11 28,2%	13 33,3%	12 30,8%	3 7,7%
Orman Müh.	50 50,0%	45 45,0%	5 5,0%	0 0,0%
Öğr	118 48,2%	94 38,4%	30 12,2%	3 1,2%
TOPLAM				

Tablo 30’a göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 38,5’i yer verilmemelidir diyerek bu farkın oluşmasını sağlamıştır. Söz konusu görüş farklılığının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerinin ormanlara zarar verebilecek siyasi propaganda yapılamaz düzenlemesinin, kanunlarda cezai yaptırım olmadığını düşünmeleri ile düzenlemenin ilk cümlesindeki ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez düzenlemesinin, siyasi propaganda yasağını da kapsadığını düşünmelerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. 1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz” düzenlemesinin gerek Türk Ceza Kanunu’nda gerek Orman Kanunu’nda yaptırım olarak karşılığı bulunmadığı hatırlandığında, anılan düzenlemenin yeni Anayasa metninde yer alması gerekli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Soru 12’ye ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gerekli Değildir
Orman Müh.	52 49,1%	40 37,7%	10 9,4%	4 3,8%
OGM	13 33,3%	11 28,2%	13 33,3%	2 5,1%
Orman Müh.	49 49,0%	46 46,0%	4 4,0%	1 1,0%
Öğr	114 46,5%	97 39,6%	27 11,0%	7 2,9%
TOPLAM				

Tablo 31’e göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 38,4’ü yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, OGM Müfettişlerinin söz konusu anayasal düzenlemenin bugüne kadar ormanların tahribini engellemede etkili bir yol olmadığı ve kanunlarda da yaptırım olarak karşılığının bulunmadığını düşünmeleri nedeniyle anayasa metninde kalmasının gerekmediğini düşünmelerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Orman suçları için genel ve özel af çıkarılabilirmeli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Soru 13'e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli Değildir
Orman Müh.	5 4,7%	23 21,7%	25 23,6%	53 50,0%	
OGM	1	9	11	18	
Müfettişleri	2,6%	23,1%	28,2%	46,2%	
Orman Müh.	2	37	35	26	
Öğr	2,0%	37,0%	35,0%	26,0%	
TOPLAM	8 3,3%	69 28,2%	71 29,0%	97 39,6%	

Buna göre orman mühendisliği öğrencilerinin % 39'u yer verilmelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, OMB öğrencilerinin mesleki deneyim eksikliğinden kaynaklandığı ve orman suçları için çıkarılabilecek afların orman varlığı üzerine oluşturabileceği olumsuz etkilerle meslek içinde henüz karşılaşmamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. 14. Soruda belirtilen “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz” düzenlemesinin ilk cümlesinde bulunan “münhasıran” sözcüğünün yeni Anayasa metninde yer almasının gerekli olup olmadığına ilişkin üç grubun görüşlerine ait tablo Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo 33. Soru 14'e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli Değildir
Orman Müh.	39 36,8%	46 43,4%	15 14,2%	6 5,7%	
OGM	5	15	16	3	
Müfettişleri	12,8%	38,5%	41,0%	7,7%	
Orman Müh.	21	56	14	9	
Öğr	21,0%	56,0%	14,0%	9,0%	
TOPLAM	65 26,5%	117 47,8%	45 18,4%	18 7,3%	

Tablo 33'e göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 48,7'si yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerince “münhasıran” orman suçları için af çıkarılamayacağına ilişkin bir düzenlemenin, istisnai de olsa birtakım orman suçları için af çıkarılabilmemesine anayasal bir engel olmaması anlamına geldiği kanaatinde olmaları ve orman suçları için hiçbir biçimde af kanunu çıkarılamaması gerektiği anlayışında olmalarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz” düzenlemesi gereği bütün orman suçları için değil, yalnızca Anayasada belirtilen amaçlarla işlenen orman suçları için genel ve özel af çıkarılamamaktadır. Yeni Anayasada bu veya benzeri bir düzenleme ile hiçbir biçimde genel ve özel affa konu edilemeyecek orman suçlarına yer verilmesi gerekli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 34'de verilmiştir.

Tablo 34. Soru 15'e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gerekli Değildir
Orman Müh.	45	42	13	6
	42,5%	39,6%	12,3%	5,7%
OGM	10	11	15	3
Müfettişleri	25,6%	28,2%	38,5%	7,7%
Orman Müh.	28	49	19	4
Öğr	28,0%	49,0%	19,0%	4,0%
TOPLAM	83	102	47	13
	33,9%	41,6%	19,2%	5,3%

Tablo 34'e göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 46,2'si yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerinin orman suçlarının genel ve özel affa konu edilmesine karşı olmaları nedeniyle, affa konu edilemeyecek suçların sınırlı sayı ilkesiyle anayasada belirlenmesine karşı olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz" düzenlemesinde belirtilen amaçlarla işlenen suçlara eklemeler yapılması gerekli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 35'de verilmiştir.

Tablo 35. Soru 16'ya ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gerekli Değildir
Orman Müh.	21	50	28	7
	19,8%	47,2%	26,4%	6,6%
OGM	5	16	16	2
Müfettişleri	12,8%	41,0%	41,0%	5,1%
Orman Müh.	24	64	8	4
Öğr	24,0%	64,0%	8,0%	4,0%
TOPLAM	50	130	52	13
	20,4%	53,1%	21,2%	5,3%

Tablo 35'e göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 46,1'i yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerinin orman suçlarına af düzenlemesine tamamıyla karşı olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yeni Anayasada "orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına" ilişkin düzenlemelere yer verilmesi gerekli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36. Soru 20'ye ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gerekli Değildir
Orman Müh.	68	28	9	1
	64,2%	26,4%	8,5%	0,9%
OGM	12	12	12	3
Müfettişleri	30,8%	30,8%	30,8%	7,7%
Orman Müh.	74	21	5	0
Öğr	74,0%	21,0%	5,0%	0,0%
TOPLAM	154	61	26	4
	62,9%	24,9%	10,6%	1,6%

Tablo 36'ya göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 38,5'i yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, anayasada yer alan orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına ilişkin düzenlemelerin Orman genel Müdürlüğü Müfettişlerince amacına ulaşmadığı kanaatine ulaşılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yeni Anayasada orman köylüsü dışındaki toplum kesimlerinin, örneğin kent toplumunun ormanlardan yararlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmeli midir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37. Soru 21'e ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Kesinlikle Gereklidir	Gerekli olabilir	Gerekli Değildir	Kesinlikle Gereklidir
Orman Müh.	27 25,5%	48 45,3%	28 26,4%	3 2,8%
OGM Müfettişleri	6 15,4%	16 41,0%	11 28,2%	6 15,4%
Orman Müh. Öğr	33 33,0%	46 46,0%	13 13,0%	8 8,0%
Toplam	66 26,9%	110 44,9%	52 21,2%	17 6,9%

Tablo 37'ye göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 43,6'sı yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır.

Söz konusu görüş farklılığının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerinin farklı toplumsal kesimlerin anayasada ayrı ayrı belirtilerek, ormanlardan yararlanma usullerinin belirlenmesine karşı oldukları, ormanlara ilişkin bütün toplum kesimlerini kapsayan genel ve soyut düzenlemelerin getirilmesi gerektiği anlayışında olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yeni Anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi "ormanların korunması ve geliştirilmesi" ile "orman köylüsünün korunması" şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı, tek maddede mi ifade edilmelidir? sorusuna ilişkin üç grubun görüşlerine ilişkin çapraz tablo Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38. Soru 22'ye ilişkin çapraz tablo sonuçları

	Birden Fazla Maddede Yer Almalıdır	Tek Maddede Yer Almalıdır	Başka Bir Madde Başlığı Altında Düzenlenebilir	Anayasada Orman veOrmancılıkla Düzenlemeye Gerek Yoktur
Orman Müh.	54 50,9%	41 38,7%	10 9,4%	1 0,9%
OGM Müfettişleri	10 25,6%	20 51,3%	8 20,5%	1 2,6%
Orman Müh. Öğr	72 72,0%	18 18,0%	10 10,0%	0 0,0%
TOPLAM	136 55,5%	79 32,2%	28 11,4%	2 0,8%

Tablo 38'e göre bu görüşe OGM Müfettişlerinin % 23,1'i yer verilmemelidir diyerek diğer iki gruptan görüş olarak ayrılmıştır. Söz konusu görüş farklılığının, Orman Genel Müdürlüğü Müfettişlerinin genel, soyut düzenlemeler içeren, kısa bir anayasa metninden yana olmalarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Anayasa, bir ülkenin “kuruluş belgesi” olması sıfatıyla ayrı bir önem taşımaktadır. Siyasal belge niteliği de taşıyan Anayasa, kişi hak ve hürriyetleri ile ülkenin yönetim biçimini düzenlerken, kamu kudreti sahibinin kim olduğunu ve iradesini ortaya koymaktadır (Şen, 2013). Ülkemizde orman kaynaklarının yönetimi üzerinde etkili en önemli düzenleme hiç kuşkusuz anayasa hükümleridir. Bu hükümler ormanların yönetimiyle ilgili toplumsal uzlaşma/mutabakat hükümleridir. Çıkarılan veya çıkarılacak yasalar ve yönetmelikler için kaynak niteliği taşır (TOD, 2016). Daşdemir (2016)’da hazırlanacak yeni Anayasada ormanlar, ormancılık ve orman köylüleriyle ilgili bir madde muhakkak bulunması gerektiğini ve bu maddelerin fazla teferruat içermeyecek kadar genel ve tartışmalara/değişik yorumlara yer vermeyecek kadar da detayları içerecek şekilde formüle edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Türkiye, ormanlar ve ormancılıkla ilgili olarak birçok uluslararası süreçlerde ortaya çıkan anlaşma, sözleşme, protokol ve kararları onaylamış ve uyum sağlamıştır. Tüm bu süreçlerin odağında ormanların yönetilmesi ile ortaya çıkan kavram sürdürülebilir orman yönetimi’dir. Bu kavramın, yeni Anayasa’nın ilgili maddesinde ülke ormanlarının sürdürülebilir orman yönetimi ilkelerine göre yönetileceğinin taahhüt edilmesinin yararlı olacağını belirtmiştir (Tolunay & Türkoğlu 2016). Akar et al. (2013)’da yeni anayasa hazırlama sürecine katkıda bulunmaya çalışan kişilerin, kurum ve kuruluşların ve akademisyenlerin görüş ve önerileri değerlendirilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Türkiye’de anayasa düzeyinde ormancılıkla ilgili değişiklik çalışmalarının OGM müfettişleri, orman mühendisleri ve OMB öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmektedir. Araştırmaya toplam 245 kişi katılmış olup, bunların %43,3 Orman Mühendisi, %15,9’u OGM Müfettişi ve %40,8’i OMB öğrencileridir. Araştırmada yer alan katılımcılar yeni yapılacak olan Anayasada orman-ormancılıkla ilgili düzenlemelerin mutlaka yer alması gerektiğini belirterek, (%82,9’u) kesinlikle yer verilmesi gerektiğini ve (% 80,8) ilgili maddelerin Anayasa’da Orman/ormanlar başlığı altında yer alması gerektiğini vurgulamışlardır. Anket çalışmasına yanıt veren katılımcıların büyük çoğunluğu (% 94,3) 1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir” düzenlemesi yerine, yeni düzenlenebilecek bir anayasada “Bütün ormanların gözetimi ve denetimi Devlete aittir” düzenlemesinin yer almasını yerinde bulmuşlardır. Söz konusu maddeye “denetim” sözcüğünün eklenmesinin katılımcılar arasında yüksek oranda kabul görmesinin nedeninin, gözetim sözcüğünün sözlük anlamının denetimi kapsamaması, bunun da katılımcılar nezdinde ormanların hukuk dışı müdahalelerden korunması açısından bir eksiklik olarak değerlendirilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Şu an yürürlükte olan 1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında “Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır” düzenlemesine ek olarak “geliştirilmesi” görevinin de verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yeni anayasada “orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına” ilişkin düzenlemelere yer verilmesinin (%87,8) önemli olduğu belirtilmiştir. 1982 Anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “Yanan ormanların yerinde yeni ormanlar yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” düzenlemesinin Yeni Anayasada “başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” yerine “başka hiçbir amaçla kullanılamaz” ifadesine yer verilmesi gerektiği araştırmaya katılanlar tarafından açıklanmıştır.

1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, “Devlet ormanları kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir” düzenlemesine ek olarak Devlet ormanlarının kanunla belirlenecek usullerle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine “işlettirilebilmesi” yönünde bir hükme yer verilip verilmemesi konusunda araştırmaya katılanların yaklaşık yarısı “Devletçe işlettirilebilme” düşüncesine katılmazken, (%50,6) diğer yarısı bu düşünceye katılmıştır. 6831 sayılı Orman Kanunu’nun “Ağaçlandırma ve imar işleri”ni düzenleyen 57 ve devamındaki Devlet ormanları içinde köy tüzel kişilikleri ve diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılacak ağaçlandırmaların ve bu şekilde ağaçlandırılan alanlarda faydalanma usulünün özel ormanlara ait hükümlere göre yürütüleceği yönündeki hükümlerin de mevcut anayasal düzenlemeye aykırı olduğuna ilişkin görüş ve tartışmalar da anımsandığında, katılımcıların yarısına denk gelen oranda bu ve benzeri işletim usullerinin ormancılık uygulamalarında yer alabileceği, hatta ormancılıkta özelleştirme uygulamalarına da olumlu yaklaştığı, diğer yarısının ise bu tür uygulamalara karşı olduğu görülmektedir.

1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet ormanları kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada 1982 Anayasasındaki düzenlemeden farklı olarak, Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu olabilmesi için “üstün kamu yararı” ya da kesin zorunluluk bulunması koşullarını arayan bir hükme yer verilebileceği katılımcıların % 74,7 oranında bir çoğunluğu tarafından belirtilmiştir. Ankete katılımcıların Devlet ormanlarının irtifak hakkına konu olabilmesinin, mevcut anayasada yer alan düzenlemeden daha ileri boyutta bir gereklilik ölçütü olarak düşünülen “üstün kamu yararı” veya kesin zorunluluk” kavramlarının varlığına bağlanması ormanların korunması açısından olumlu bir gelişme olabileceği kabul edilmekle beraber, sözü edilen kavramların yasal ve her dönem için kabul edilen bir tanımlarının bulunmaması ve siyasi iktidarlar tarafından içinde bulunulan dönemin koşullarına göre değerlendirileceğinden, yeni düzenlenecek anayasaya “üstün kamu yararı” ya da “kesin zorunluluk” kavramlarının eklenmesinin uygulamada önemli bir fark oluşturmayacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmada yer alan katılımcıların; 1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz” düzenlemesinin gerek Türk Ceza Kanunu’nda gerek Orman Kanunu’nda yaptırım olarak karşılığı bulunmadığı hatırlandığında, anılan düzenlemenin yeni anayasa metninde yer alması gerekli olduğuna % 86,1’i inanmaktadır. Burada katılımcıların, ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propagandanın suç ve ceza düzenleyen bir kanun ile cezai yaptırıma bağlanmamış olsa dahi, böyle bir propagandanın anayasa ile yasaklanmış olmasının ormanların korunmasında etkili olabileceğini düşündükleri görülmektedir. Ayrıca, söz konusu eylem her ne kadar ceza kanunları ile yaptırıma bağlanmamış olsa da ormanların tahrip edilmesine yol açan propagandanın bir siyasi parti tarafından yapılması durumunda, bu partinin Anayasa Mahkemesi tarafından anayasada siyasi partiler için uygulanması öngörülen yaptırımlar ile karşı karşıya kalabileceği de caydırıcı bir etken olarak düşünülebilecektir. Yürürlükteki anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz” hükmünün ilk cümlesindeki “münhasıran” sözcüğünün yeni anayasa metninde de yer alması gerekli midir? Şeklinde sorulan soruya % 74,3 değerindeki çoğunluğu “münhasıran” sözcüğünün anayasa metninde kalması gerektiği yönünde kanaat belirtmişlerdir. Bu soruya verilen katılımcı yanıtları değerlendirildiğinde, münhasıran orman suçlarına yönelik bir af olmamak kaydıyla, orman suçlarının diğer suçlarla birlikte genel ve özel af kanunları içinde düzenlenerek affa konu edilebileceği yönündeki görüşün ağırlık kazandığı görülmektedir. Bunun yanında

anayasanın belirtilen düzenlemesi gereği ormanı yakmak, yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamamaktadır. Ankete katılanların % 75, 5 oranındaki çoğunluğu hiçbir biçimde affa konu edilemeyecek olan orman suçlarına yeni anayasada da yer verilmesi ile %73,5 oranında çoğunluk ile de affa konu edilemeyecek bu orman suçlarına yenilerinin eklenebileceği görüşünü ortaya koymuşlardır.

1982 Anayasasının 169. ve 170. maddelerinde yer alan ve orman sınırları dışına çıkarılma koşullarını düzenleyen 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesine anayasal dayanak olan” 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetme” ölçütünün orman sınırlarının daraltılabilmesi için bir gerekçe olarak yeni anayasada yer almasının önemli olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Anayasasının 169. maddesinin dördüncü fıkrasındaki “orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmemesi” ifadesi ile 169 ve 170. Maddelerdeki orman sınırları dışına çıkarma koşullarını düzenleyen “31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetme” ölçütünün katılımcılar tarafından yeni anayasada da yer alması yönünde ağırlıklı olarak görüş belirtildiği görülmektedir. Bunun orman dışına çıkarma işleminin geçmişten gelen ve halen uygulaması devam eden Orman Kanunu'nun 2/B maddesi uygulamalarının tamamlanarak, yeni orman dışına çıkarma ölçüt ve uygulamalarının getirilmemesi amacıyla sınırlı biçimde savunulabileceği aksi takdirde orman varlığına zarar verebilecek bir uygulama olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada önemli bir bulgu olarak, Yeni Anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi “ormanların korunması ve geliştirilmesi” ile “orman köylüsünün korunması” şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı ya da tek maddede ifade edilebilir mi fikrine, %55,5'i birden fazla maddede yer almalıdır, %32,2'si tek maddede yer almalıdır, %11,4'ü başka bir madde başlığı altında düzenlenebilir ve %0,8'i ise anayasada orman ve ormancılıkla düzenlemeye gerek yoktur cevaplarını vermiştir.

OGM müfettişleri, orman mühendisleri ve orman mühendisliği bölümü öğrencilerinden oluşan 3 grup arasında yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre genelde görüş farklılığına düşen gruplar OGM müfettişleri ile orman mühendisliği bölümü öğrencileri olup, orman mühendisleri ise ara grupta kalmıştır. Bu görüş farklılıklarına örnek bazı durumlar ise şöyledir; Mevcut anayasasının 169. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yanan ormanların yerinde yeni ormanlar yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” düzenlemesindeki “başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz” ifadesi yerine “başka hiçbir amaçla kullanılamaz” ifadesine yer verilmeli midir? Sorusuna çoğunluk yer verilmelidir yanıtını verirken, orman mühendisliği öğrencileri % 21 oranında yer verilmemelidir diyerek bu görüşten ayrılmışlardır. Bu farklılığın OGM Müfettişleri ile mesleği icra eden orman mühendislerinin çalışma yaşamında edindikleri bilgi ve deneyim ile meslek yaşamlarında konu ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nedeniyle yanan ormanların başka amaçla kullanılmasının orman bütünlüğüne zarar verebileceği anlayışında olduklarından, OMB öğrencilerinin ise henüz OGM Müfettişleri ve Orman Mühendislerinin bilgi ve deneyimine ulaşmamış olmalarından kaynaklanan görüş farklarının ortaya çıktığı düşünülmektedir.

1982 Anayasasının 169. maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz” düzenlemesi yer almaktadır. Yeni Anayasada Devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilmesini yasaklayacak bir düzenlemeye yer verilmesi gerekip

gerekmediğine ilişkin soruya, OGM Müfettişleri ise % 92,3'ü yer verilmeli yanıtını vermiş, OMB öğrencilerinin % 16'sı ise yer verilmemeli diyerek görüş farklılığını ortaya koymuştur.

“Devlet ormanları kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir” düzenlemesinin Yeni Anayasada Devlet ormanlarının kanunla belirlenecek usullerle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine “işlettirilebilmesi” yönünde bir hükme yer verilmesi gerektiğine OMB öğrencilerinin % 60'ı yer verilmeli diyerek OGM Müfettişleri ve orman mühendislerinin büyük çoğunluğu yer verilmemeli diyerek görüş farklılığının oluşmasını sağlamıştır. Burada oluşan görüş farklılığının, OMB öğrencilerinin yine mesleki bilgi ve deneyim açısından OGM Müfettişleri ile mesleği fiilen icra eden orman mühendisleri ile aynı düzeyde bilgi ve deneyime sahip olmaları ve meslek içi sorunlar ile henüz karşılaşmamış olmalarından kaynaklandığı gibi genç kuşağın farklı nedenlerle konuya bakışının farklılaşması, özellikle iş kurma, iş bulma ve genel anlamda istihdam sorunları nedeniyle endişe duyabilecekleri konuların görüşlerinde farklılığa yol açabileceği değerlendirilmektedir.

1982 Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz.” Düzenlemesine ilişkin, yeni anayasada fıkranın ilk cümlesinin yeterli görülüp, “Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz” cümlesinin anayasa metninden çıkarılmasının ormanların korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açıp açmayacağına ilişkin soruya verilen yanıtlarda ise OGM Müfettişlerinin diğer gruplardan ayrılarak, % 38,5 oranında bu değişikliğin ormanların korunması açısından olumsuz sonuçlara yol açmayacağı yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu farklılığın, Müfettişlerin meslek gereği hukuki yorum niteliklerinin gelişmiş olabileceği, ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez düzenlemesinin ormanların korunması açısından anayasal düzeyde yeterli görmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anayasasının 169. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz” düzenlemesinde yer alan “münhasıran” sözcüğüne OGM Müfettişlerinin % 48,7 oranında karşı çıktıkları görülmektedir. Bunun nedeninin, Müfettişler grubunun yarsısından fazlasının orman suçlarına ilişkin çıkarılan af kanunlarının münhasıran bu suçlar için çıkarılmış olması ile diğer suçların da affedilebildiği af kanunları arasında yer almasında bir farklılık görmedikleri anlaşılmaktadır. Ancak bir önceki soruda % 74,4 oranında “orman suçları için af çıkarılmamalı” görüşü ile bu soruya OGM Müfettişleri tarafından verilen yanıt birlikte değerlendirildiğinde bu sorunun OGM Müfettişlerince “münhasıran çıkarılamaz” biçiminde değil, “hiç çıkarılmamalı” anlayışında olduklarını ortaya koymaktadır. Yeni anayasada orman köylüsü ve orman köylüsünün korunmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmeli midir? Sorusuna OGM Müfettişlerinin % 38,5 oranında “yer verilmemeli” yönünde görüş belirttiği görülmektedir. Bunun, anayasada bugüne kadar yer alan orman köylüsünün korunmasına ilişkin maddelerin beklenen amaca hizmet etmediği, umulan sonuçların alınamadığı bilinerek, bundan sonra orman köylüsüne ilişkin düzenlemelerin anayasa metninde yer almasına gerek olmadığı görüşünde bulunmalarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Yeni anayasada ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelerin yer alması durumunda, bu hükümler 1982 Anayasasında olduğu gibi “ormanların korunması ve geliştirilmesi” ile “orman köylüsünün korunması” şeklinde iki veya daha fazla maddede mi yer almalı, tek maddede mi ifade edilmelidir? Sorusuna OGM Müfettişlerinin % 23,1 oranında Anayasada

Orman ve Ormancılıkla ilgili Düzenlemeye Gerek Yoktur” yanıtını vererek diğer iki gruptan görüş olarak ayrıldığı görülmektedir. Müfettişler grubunun bir önceki soruda % 20,5 oranında, ormanlarla ilgili konuların başka bir madde başlığı altında düzenlenebileceği yönünde görüş verdikleri dikkate alındığında, bu grubun genel, soyut ve daha kısa bir anayasadan yana oldukları düşünülmektedir. Orman ve ormancılık faaliyetlerine ilişkin konuların anayasada doğal kaynaklar, çevre hakkı vb. madde başlıkları altında ele alınabileceği görüşünde oldukları görülmektedir.

Bu araştırmanın en önemli sonuçları olarak, ülkemiz için hazırlanacak yeni anayasada, 1961 ve 1982 Anayasalarında olduğu gibi ormanlar ve ormancılık ile ilgili düzenlemelerin yer alması ile TBMM'nin 24. döneminde faaliyet gösteren Anayasa Uzlaşma Komisyonu'nun da günümüzde faaliyet göstermediği dikkate alınarak, Anayasa koyucu tarafından, farklı toplumsal taleplerin dikkate alındığı, kısa ve genel ilkelerin egemen olduğu bir anayasada, orman ve ormancılık ile ilgili düzenlemelerin ülkemiz ormancılığına ve çevre duyarlığına yön verebilmesi, ülkemizdeki orman varlığının korunması ve geliştirilebilmesine katkı sağlayabilmesi gerekliliğidir.

TEŞEKKÜR

Bu araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ), Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı'nda tamamlanan “Türkiye’de anayasa düzeyinde ormancılıkla ilgili değişiklik çalışmalarına yönelik bakış açılarının değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümüdür.

KAYNAKLAR

- Akar.,E., Türkoğlu.,T., & Tolunay.,A. (2014). Yeni anayasa çalışmalarında ormanlar ve ormancılıkla ilgili düzenlemelere ilişkin taslakların ve görüşlerin değerlendirilmesi, *Orman ve Av Dergisi*, Mart/Nisan, 25-36.
- Aksoy, M. (1987). *3116 Sayılı orman Kanunu ve Sonrası. Anayasamız ve ormanların Korunması(ormanların korunması ve genişletilmesinin anayasa hükümleri ile desteklenmesi)*. Ankara: Türkiye Ormanlıklar Derneği Yayınları No: 10, 8/-/23.
- Ayanoğlu, S. (1998). Orman arazilerinin azalmasına yol açan düzenlemeler. *İÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 44(3-4), 103-112.
- Ayaz, H. (2010). Türkiye’de orman mülkiyetinde tarihi süreç ve avrupa insan hakları mahkemesi kararları. *3. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, Artvin, Bildiriler Kitabı Cilt 1, 189-198.
- Bayraktaroğlu, H. (1968). Türk anayasa rejimi içerisinde ormancılıkla ilgili hükümler ve bunların değerlendirilmesi şartları, *İÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 2, 7-30
- Cin, H. (1978). Tanzimattan sonra Türkiye’de ormanların hukuki rejimi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 35(1), 312-379.
- Daşdemir, İ. (1999). Çağdaş Ormancılık Anlayışı ve Örgüt Yapısı. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 1(2), 25-47.
- Daşdemir, İ. (2016). Yeni anayasa hazırlıkları çerçevesinde orman ve ormancılıkla ilgili madde önerisi. In Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN (Eds.), *İkinci Yeşil Kitap Yeni Anayasa'da Orman* (pp: 41-44), Ankara: Dönmez Ofset
- Diker, M. (1947). *Türkiye’de ormancılık dün- bugün- yarın*. Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınlarından Yayın No: 61, Ankara: Akın Matbaası.

İnal, S. (1971). *Türkiye’de Anayasa-Ormancılık İlişkileri*. İ. Ü. Orman Fakültesi Yayın No: 171, İstanbul: Kurtulmuş Matbaası.

Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi* (9th ed.). Eskişehir: Nisan Kitabevi.

Şen, E. (2013). Yeni anayasa önerisi, <https://anayasa.tbmm.gov.tr/docs/profersan-sen.pdf>, Accessed 15.04.18

Tolunay.,A., & Türkoğlu.,T. (2016). Siyasi partilerin yeni anayasa hazırlık çalışmalarında ormancılık ile ilgili düzenlemelere ilişkin görüşleri. In Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN (Eds.), *İkinci Yeşil Kitap Yeni Anayasa'da Orman* (pp: 91-96), Ankara: Dönmez Ofset

Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) (2016). Türkiye ormancılar derneği'nin anayasada yer alması gereken ormancılıkla ilgili hükümler konusundaki görüşü. In Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN (Eds.), *İkinci Yeşil Kitap Yeni Anayasa'da Orman* (pp: 11-22), Ankara: Dönmez Ofset